

V súlade s vedomosťami, ktoré sa mi podarilo počas prípravy diplomovej práce nazbierať, môžem zhodnotiť problematiku sociálnej stránky zdaňovania fyzických osôb ako širokú, interdisciplinárnu a závislú od daňových tradícií a možností tej ktorej krajiny. Na strane jednej vždy vystupujú záujmy štátu, na strane druhej sú tu faktory týkajúce sa fyzických osôb, na ktoré má daňové bremeno dopadnúť, a nezostávajú bez povšimnutia.

Už Marcus Tullius Cicero napísal: „*Dane sú hybnou silou štátu*“. Každý štát potrebuje na zabezpečenie svojej existencie a plnenie základných funkcií finančné zdroje. Za týmto účelom býva každoročne zostavovaný rozpočet, kde štát kalkuluje s predpokladanými celkovými príjmami a výdajmi. Najdôležitejším príjmom štátu v súčasnosti sú dane. Tie sú ukladané ako fyzickým, tak i právnickým osobám, za podmienok stanovených zákonom.

Štát okrem svojich fiškálnych záujmov sleduje aj rôzne ciele v sociálnej sfére. A práve tie majú neraz vplyv na podobu daňovej politiky v krajine a premietajú sa do výslednej podoby daňových zákonov. Pri ukladaní daňovej povinnosti tak dochádza k zohľadneniu rôznych sociálnych faktorov. Aby som ich mohol identifikovať v platnej daňovej úprave, vytvoril som za týmto účelom vlastnú konštrukciu.

Pri písaní som sa stretol s problémom, do akej šírky vykladať a brať do úvahy pojem sociálny, čo je značne limitujúce pre rozsah práce. Ako usmerňujúcu som sa snažil použiť definíciu: „V najširšej významovej rovine sa jedná o ekvivalent slova *spoločenský*. V užšom zmysle sa dá chápať ako *určitá stránka spoločenských vzťahov* súvisiaca s ľudsky ťaživými a spoločensky nežiaducimi situáciami, ktorých riešenie presahuje sily jednotlivca, resp. rodiny a nie je dosiahnuteľné pôsobením ekonomických mechanizmov. V neposlednom rade v najužšom slova zmysle t.j. *kuratívnom* sa jedná o riešenie

nepriaznivých případov, alebo případov sociálnej núdze.“¹ Stretol som sa však s problémom, kedy po aplikácii tejto definície na daňovú problematiku prichádzalo do úvahy omnoho menšie množstvo ustanovení, ako po bližšom preskúmaní daňové zákony, čo do obsahu a efektu, podľa mojej mienky pokrývajú. V tomto výklade by som zašiel ešte ďalej a pojem sociálny vymedzil od spoločensky priaznivý až po spravodlivý. Pri takto široko stanovenej definícii nastáva skôr polemika, ktoré z hmotne právnych ustanovení upravujúcich zdanenie príjmu fyzických osôb nemá sociálny podtext. Potom je možné ustanovenia deliť a) jasne, bez pochybností sleduje sociálne ciele b) má, minimálne sprostredkovane, sociálny dopad c) sociálnosť je vecou názoru.

Ďalej termín sociálny aspekt v tejto diplomovej práci pokrýva faktor na strane fyzickej osoby, ktorý pre svoju existenciu ovplyvňuje výšku daňovej povinnosť (napr. výška príjmu). Zatiaľ čo pojem sociálny prvok používam v súvislosti s právnymi inštitútmi, v ktorých sú sociálne aspekty obsiahnuté, alebo pre výsledok ich vzájomného pôsobenia (napr. progresivita zdanenia).

Z dôvodu obsiahlosti preskúmvanej problematiky som sa zameril výlučne na daň z príjmu fyzických osôb. Tá je nakoniec i na sociálne prvky najbohatšia. Pokiaľ v práci u § neuvádzam zákon, myslí sa tým zákon o daniach z príjmov č. 586/1992 Sb.

Taktiež som považoval za prínosné porovnať platnú úpravu v Českej republike s úpravou platnou v Slovenskej republike, i kvôli očakávaniam z veľkých zmien, spôsobených reformou verejných financií.

Záver je venovaný zhodnoteniu platného stavu a taktiež náčrtu možných riešení de lege ferenda.